

ประเด็น ยุทธศาสตร์ ฉบับที่ A40	18 ส.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์ กัมพูชา	กุ่มะเขือ-ช่องบก-พื้นที่ปราสาทหิน สำคัญอย่างไร เหตุใดทหารสองฝ่ายพยายามยึด	
ประเด็นสำคัญ	-ความเป็นมาและบริบทของข้อตกลงหยุดยิง - รูปแบบและขอบเขตการละเมิดข้อตกลง - พื้นที่จุดปะทะตามที่ฝ่ายไทยรายงาน มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์อย่างไร - การวิเคราะห์พื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ	

ความเป็นมาและบริบทของข้อตกลงหยุดยิง ข้อตกลงหยุดยิงซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2568 เวลา 24:00 น. กำหนดให้ทั้งสองฝ่าย:

1. ยุติการสู้รบทั้งหมด
2. ระงับการระดมพลและเสริมกำลังทหาร
3. คงการประจำการในตำแหน่งปัจจุบัน

ทั้งไทยและกัมพูชาต่างประกาศความพร้อมในการปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว กระทรวงกลาโหมกัมพูชา ยืนยันการยึดมั่นผ่านโฆษก พล.ท. มาลี โสเจียตา ขณะที่กองทัพบกไทยย้ำว่าตนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแต่กล่าวหาว่ากัมพูชาเป็นฝ่ายละเมิดข้อตกลง

รูปแบบและขอบเขตการละเมิดข้อตกลง

รายงานจากศูนย์เฉพาะกิจชายแดนไทย-กัมพูชา (สบ.ทก.) ระบุว่านับตั้งแต่หลังเที่ยงคืนของวันที่ 28 ก.ค. เป็นต้นมา มีการโจมตีหลายระลอกจากฝ่ายกัมพูชาที่ส่งเข้ามาในเขตแดนของไทย โดยใช้อาวุธหลากหลายแบบ ไม่

ว่าจะเป็นโดรน, ปืนใหญ่, ปืนไรเฟิล, และปืนครก โดยพื้นที่ในสุดที่พบว่าฝ่ายกัมพูชาส่งยุทธโปกรณ์เข้ามาในลักษณะผิดปกติ คือ การส่งโดรนเข้ามาบินวนในพื้นที่กองบิน 1 จ.นครราชสีมา

จากนั้นเกิดการปะทะเกือบตลอดแนวทิวเขาพนมดงรักซึ่งทอดยาวตั้งแต่ จ.บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ ไปจนถึง จ.อุบลราชธานี และเป็นแนวพรมแดนธรรมชาติซึ่งกั้นระหว่างไทย-กัมพูชา โดยอีกฝั่งคือ จ.พระวิหาร และ จ.อุดรเม็ชัย รายงานดังกล่าวระบุฝ่ายกัมพูชาเป็นผู้เริ่มต้นการโจมตีก่อนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบริเวณจุดปราสาทตาควาย พื้นที่ชำแต พื้นที่พลาญยาว พื้นที่ช่องตาเฒ่า ผามออีแดง พื้นที่ช่องบก ภูมะเขือ และช่องคานม้า โดยการปะทะดำเนินต่อเนื่องไปจนถึงช่วงเช้าของวันที่ 29 ก.ค.

ทว่า ในช่วงบ่ายของวันที่ 29 ก.ค. เป็นต้นมา ไม่พบรายงานการปะทะระหว่างสองฝ่าย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างแม่ทัพภาคของทั้งสองประเทศ ตามข้อตกลงประการที่สองที่เกิดขึ้นในกรุงลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่มัยอันวาร อิบราฮิม ประธานอาเซียน เป็นตัวกลางในการประสานงานการเจรจาหยุดยิงเมื่อวันจันทร์

ไม่กี่ชั่วโมงหลังจากนั้น กองทัพบกของไทยรายงานว่าในช่วงเวลาประมาณ 21.30 น. ของวันที่ 29 ก.ค. เกิดเหตุปะทะตามแนวชายแดนใน จ.ศรีสะเกษ โดยระบุว่าทางกองทัพกัมพูชาใช้ปืนเล็กยิงเข้ามาในแนวฝั่งกำลังไทยบริเวณพื้นที่ช่องคานม้า ตามมาด้วยพื้นที่ภูมะเขือและห้วยตามาเรียบนพื้นที่เขาพระวิหาร ในห้วงเวลาประมาณ 22.00 น. เป็นต้นมา ซึ่งพบการยิงระเบิดและปืนเล็กเป็นระยะ ๆ จนถึงช่วงเช้าของวันนี้ (30 ก.ค.)

นอกจากนี้ ยังพบลูกระเบิดที่ยิงมาจากกัมพูชาและตกลงในพื้นที่ผามออีแดงในช่วงเวลา 05.17 น. ของวันที่ 30 ก.ค. ด้วยเช่นกัน

พื้นที่จุดปะทะตามที่ฝ่ายไทยรายงาน มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์อย่างไร

การปะทะกันบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ทำให้ทหารและพลเรือนของทั้งสองฝ่ายเสียชีวิต และส่งผลกระทบต่อผู้คนนับแสนตามชายแดนที่ต้องอพยพจากถิ่นฐานเพื่อความปลอดภัย หากนำจุดที่ทางฝ่ายไทยอ้างว่าฝ่ายกัมพูชาเป็นผู้ละเมิดข้อตกลงหยุดยิงมาเปรียบเทียบกับแผนที่ความร้อน (heat map) แสดงความเคลื่อนไหวของกองกำลังบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาที่วิเคราะห์โดยนายนาธาน รูเชอร์ จากสถาบันวิเคราะห์นโยบายเชิงยุทธศาสตร์ของออสเตรเลีย (ASPI) เห็นได้ว่าความเข้มข้นของกิจกรรมกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ไม่กี่แห่งเหมือนกัน นั่นคือ บริเวณช่องบก ภูมะเขือ และปราสาทตาเมือนธม-ปราสาทตาควาย ซึ่งการวิเคราะห์ของเขาระบุว่าส่วนใหญ่ทางกัมพูชาเป็นฝ่ายยกระดับความตึงเครียดทางทหารในพื้นที่ก่อน

พล.ต.วินัย สุวาริ โฆษกกองทัพบก บอกว่าแต่ละจุดที่ยังคงเกิดการปะทะกันจนถึงตอนนี้ เป็นพื้นที่ที่ "ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิ" สำหรับภูมะเขือเป็นจุดที่อยู่ไม่ไกลจากปราสาทเขาพระวิหาร ถือเป็นภูมิประเทศสำคัญทางทหารที่ "กัมพูชาเคยมีบทบาทมาก่อน" "และเขาก็ยังคงคิดเช่นนั้น" พล.ต.วินัย กล่าว กำลังพลของไทยสามารถยึดพื้นที่ภูมะเขือได้เมื่อวันที่ 28 ก.ค. ที่ผ่านมา โดยสามารถตรวจยึดยุทธโปกรณ์ของฝ่ายตรงข้ามได้ด้วย จากข้อมูลที่

ด้านอดีตรองเลขา สมช. กล่าวว่าหากดูเกมบนเวทีโลก จะพบว่ากัมพูชาไม่สามารถโน้มน้าวคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ให้ออกคำแนะนำที่ระบุว่าไทยกับกัมพูชาควรไปจับข้อพิพาทเขตแดนที่ศาลโลกตามที่กัมพูชาหวัง แม้ว่าพยายามโจมตีไทยให้เกิดความเสียหายร้ายแรงมากที่สุด ส่งผลให้พลเรือนในไทยถูกโจมตีหลายแห่ง ซึ่งขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศหลายประการ

สำหรับพื้นที่ช่องบก ซึ่งอยู่บริเวณชายแดน จ.อุบลราชธานี ของไทย และ จ.พระวิหาร ของกัมพูชา เป็นหนึ่งใน 4 พื้นที่พิพาทที่ทางกัมพูชาต้องการนำขึ้นไปยังศาลโลกเช่นกัน โดยพื้นที่ดังกล่าวคาบเกี่ยวกับพื้นที่มอมเบย (Mombey) หรือสามเหลี่ยมมรกต

จากการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึง ความซับซ้อนของพื้นที่พิพาท การทับซ้อนระหว่างคุณค่าทางยุทธศาสตร์ (ภูมิเชื้อ) มรดกทางวัฒนธรรม (ปราสาท) และความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ (ช่องบก) ในเรื่องเชิงการเมือง แรงจูงใจของกัมพูชาในการแสวงหาชัยชนะเชิงสัญลักษณ์เพื่อความชอบธรรมภายในประเทศ ความล้มเหลวของกลไกตรวจสอบ การขาดหน่วยสังเกตการณ์อิสระทำให้การกล่าวหาการละเมิดจากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถได้รับการยืนยัน ทำให้การประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (GBC) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างกลไกแก้ไขความขัดแย้งที่ยั่งยืน ซึ่งต้องคำนึงถึงทั้งความมั่นคงทางยุทธศาสตร์และความละเอียดอ่อนทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่พิพาท

พ.อ.สุเทพ ยั่งยืน

อจ.เอก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.bbc.com/thai/articles/c3r4xzq39qzo>
2. รายงานศูนย์เฉพาะกิจชายแดนไทย-กัมพูชา (ศบ.ทก.). กรกฎาคม 2568.
3. <https://thestandard.co/thailand-cambodia-ceasefire-agreement-summary/>